

Årsberättelse 2021

Den förstorade lekparken på Stundars invigdes i maj

STUNDARS

KULTUR OCH TRADITION

KULTTUURIA JA PERINNETÄ

Författarna Mikaela Nykvist och Paula Nivukoski blev Årets Gunnar 2021. Som sig bör fick de ta emot varsitt handtryckt diplom från Stundars Tryckerimuseum.

Allmänt

Författarna Mikaela Nykvist och Paula Nivukoski är Årets Gunnar 2021

Museigrundaren Gunnar Rosenholm skrev på sin tid både artiklar och flera lokalhistoriska verk; han var en målinriktad folkbildare som ansåg att historieskrivning skall vara medryckande och utgå från vanliga människors berättelser. Årets ”dubbelgunnar” är båda prisbelönta för att de uppmärksammar och främjar den lokala kulturen, identiteten och historien. Mikaela Nykvist har utifrån branden i Gamla Vasa år 1852 skapat den så kallade Runsorserien där hon följer några familjer genom deras öden och äventyr. Paula Nivukoskis romaner utspelar sig vid den österbottniska kusttrakten vid förra sekelskiftet. För både Mikaela och Paula är Stundars ett välkänt område som de ofta återkommer till för att finna inspiration och avkoppling. Båda två har dessutom flera nya skrivprojekt på gång.

Pandemiåret 2021

Precis som föregående år präglades år 2021 av coronapandemin och de påföljande restriktionerna som kraftigt inverkade på mu-

seets verksamhet och mängden besökare. Vid det här laget var vi som arrangörer bättre förberedda på att arrangera coronasäkra tillställningar och bedöma hur restriktionerna kunde ändras. Föreläsningar, möten och kurser kan ofta med gott resultat hållas digitalt, något som vi tillämpat såväl inom egen organisation som i vår publika verksamhet.

I planerna för år 2021 fanns tankar på att uppmärksamma att det gått 40 år sedan Hemmersgården invigdes som kulturhus på Stundars. På grund av coronabegränsningarna bad vi projekt Boden Live filma en intervju med tidigare ordförande Brage Råfsbäck och timmerman Karl-Erik Berg om restaureringsarbetet med Hemmersgården.

Samtidigt producerades en kort film med skådespelare Lina Ekblad där hon berättade om poeten Jarl Hemmer och även läste några av hans dikter.

Miljöcertifiering

Stundars har påbörjat ett omfattande arbete för en miljöcertifiering av vår verksamhet och vårt museiområde. Till vår hjälp har vi miljöledningssystemet Ekokompassen och samarbetar med övriga besöksmål inom VisitVaasas område.

För Stundars del betyder det att vi bland annat lyfter fram vårt arbete inom byggnadsvården och även vårt pedagogiska arbetet.

Museisamlingarna med byggnader, föremål och miljöer

Katalogiseringsprogram för museiföremålen

Stundars har licens för samlingshanteringssystemet Museum Plus. Programmet är utvecklat för alla typer av museisamlingar såsom föremål, konst, arkivhandlingar, byggnader och film och kan överföra uppgifter om samlingarna till sökmotorn Finna.

Tack vare Museum Plus kan våra museibygnader och uppgifterna om dem införlivas i systemet vilket på sikt kommer att underlätta museets forskning och dokumentation av byggnadsvårdsåtgärder.

Riktlinjer för museisamlingarna

I Stundars samlingspolitiska dokument beskrivs vårt samlingsuppdrag och samlingarnas administration, skötsel, tillgänglighet samt användning. Stundars samlingsuppdrag är definierat till den materiella och immateriella kulturen kring den förindustriella perioden i svenska Österbotten 1870-1920, främst då kring österbottniskt byggnadsarv och traditionella hantverk och arbetsmetoder.

Under sommaren utförde fil.stud Annika Mäenpää en månads lokalhistorisk praktik med att främst arbeta med textilarkivet. Genom det material som har skapats för museitorsdagarna och sommarprogrammet har museiföremålen lyfts fram och ny information som framkommit har införts i katalogiseringsprogrammet.

Förutom vanliga museiföremål har vi också rekvisitaföremål som vi använder i det publika arbetet. Blommor, växtlighet och hela miljön är viktig på Stundars.

Underhållet omfattar alltifrån undersökning av kryppgrunder, takreparationer, brobygge, fasadmålning till utsmyckning av området.

Byggnadsvård och underhåll på området

Reparationer av fuktskador och inommiljöproblem i Rofhöks

Innemiljöproblemen i Rofhöks har under flera år besvärat oss. Under våren gjordes en omfattande fukt- och inommiljöteknisk undersökning som identifierade faktorer som belastar inommiljön och vilka åtgärder som krävs för att åtgärda dem. Under hösten tätades stenfoten och en klimatstyrning monterades i krypprunden för att på så sätt skapa undertryck och kontrollera fuktförhållandena i krypprunden.

Därtill gjordes en rad övriga åtgärder, bland annat sanerades en gammal mullbänk och ett skadeområde under trappan och vid toaletten. Mätningar och uppföljning har under hösten visat goda resultat för inommiljön.

Förnyade tak i museibyn

Skolans uthus fick nytt plåttak. Sjömannens stuga har fått ny takplåt under takveden. Kloka gummans pärttak förnyades och Krukmakarens stuga fick falsat plåttak med ny takved.

Stundars förnyade lekpark invigdes

Det omfattande arbetet att förbättra lekparken avslutades med en festlig invigning i maj i närvaro av daghemsbarn från gruppen Regnbågen. Vi har under sommaren fått ta emot positiv feedback och vår målsättning att skapa en lekplats som ger utrymme för rörelse, trivsel och samvaro över generationsgränserna verkar ha uppnåtts. Förutom nya lekredskap har marken dränerats och biljettkoppins fasad och tak har målats. Klätterväggens fina muralmålning är gjord av Päivi Arenius. Lekparkens staket har även förnyats. För projektet har vi fått Leaderfinansiering och bidrag från olika fonder och stiftelser.

Talko för daglediga

En grupp daglediga har träffats under sammanlagt 16 torsdagar för att utföra nödvändigt underhåll i museibyn. Här kan nämnas upprustning av takborden vid Emil, lyft av ladan på Söderfjärden och upprustning av snidigårdsgården vid Rökbastun och förnyandet av dikesbroar vid parkeringen och på grönområdet.

Vår ståtliga mamsellkvarn, ursprungligen från Replot och byggd under 1860-1880-talen av släkten Öjst är nu i toppskick.

Hemmersgårdens södra gavel har skrapats och målats med linoljefärg.

Flaggstängerna vid Hemmersgården har målats.

Personal och frivilliga skar 1.4.2021 vass vid Näset för att vid behov lappa egna vasstak.

Mamsellkvarnens axel och vingar på plats

Äntligen har Mamsellkvarnen återfått både axel och vingar. Arbetet som inleddes redan år 2020 kulminerade under hösten med monteringen av nya vingar som konstruerats av snickare Eddie Österåker med modell från andra kvarnar i trakten.

Övriga åtgärder inom byggnadsvården

Hemmersgårdens södra gavel har skrapats och målats med linoljefärg. Fönstren till Mjölnarens stuga och Gelbgjuteriet har restaurerats, både med träarbete och målning med linoljefärg.

Personal och frivilliga skar 1.4.2021 vass vid Näset för att vid behov lappa egna vasstak. Flaggstängerna vid Hemmersgården har målats. Toaletterna på området har snyggats upp med ny färg.

I Fäbodens fähus har utrymmet gjorts mera ändamålsenligt som lager för Stundars nya gräsklippare och andra verktyg för grönområdesskötseln.

Ett kontinuerligt arbete görs för att förbättra byggnadernas funktion och arbetsprocesser genom städning och sortering av material.

På hösten monterades övervakningskameror upp på museiområdet, främst i förebyggande syfte.

Publik verksamhet med hantverk, museipedagogik och projekt

Leaderprojekt inom byggnadsvård Härliga hus i Österbotten – komeat pohjalaiset talot

Det tvåspråkiga interregionala Leaderprojektet Härliga hus i Österbotten – komeat pohjalaiset talot (HÄRÖ) har fortsatt sin verksamhet med Saana Lind som ny projektledare. I projektet samarbetar Stundars med Jakobstads museum, Understödsföreningen för Carlsro rf samt Kosolan talo i Lappo. Syftet med projektet är att ge information och rådgivning i byggnadsvård genom evenemang, upplevelser, kurser, produktutveckling, forskning och musei- och kulturarvsverksamhet. Projektet har under året producerat en film om fönsterrenovering och tagit fram material för en hemsida. Därtill har följande evenemang och åtgärder genomförts som sammanlagt lockat 234 deltagare:

Webbföreläsning "Fönstersmedjan, del 1" hölls 23.1.2021 med Juho Rajaniemi.

Webbföreläsning på temat "Kulörer och målfärg" hölls 24.4.2021 med experter från Lundagård och formgivare Fia Antus.

Kurs i "Inventering, dokumentering och restaurering av byggnader" hölls 19.6.2021 med byggnadsforskare Outi Orhanen

I Jakobstad hölls 22.7.2021 guidade rundturer på svenska och finska i trähusstadsdelen Skata i samband med Jakobs dagar.

På Carlsro hölls 6-7.8 ett byggnadsvårdsevenemang där bland annat restaureringsplanerna för Carlsro presenterades 6.8.2021.

Kurs i "Restaurering av timmerbyggnader" 22-24.10.2022 med föreläsning och praktiskt arbete för 17 respektive 10 deltagare. Ledare var Marcus Lepola. Under kursen byttes en del av Leklant-handelns ruttna syllstockarna ut.

För alla samarbetspartners har konsult Anne-Marie Tornberg ordnat skolning i tjänstedesign.

Nytt Leaderprojekt i samarbete med Oravais Historiska Förening

I samarbete med Oravais Historiska Förening skrevs en ansökan om Leaderprojekt med namnet Attraktiva kulturmiljölandskap i Österbotten som godkändes hösten 2021. Projektet har som målsättning att ta fram helhetsplaner med aktivitetsytor för respektive grönområden och museum. Arbetet för Stundars del inleddes dock först år 2022.

Marknadsvimmel på Stundars under coronahösten 2021. Ansiktsmask, handdesinfektion, säkerhetsavstånd och kortbetalning har präglat våra evenemang under året.

Hantverk

Hantverkardag och insekter i Gunnarpokalen

I samband med Hantverkardagen 31.7 genomfördes hantverkstävlingen Gunnarpokalen för andra gången. Årets tävling som hade temat insekter lockade 25 deltagare i barn- och vuxenklassen. Samarbetsparter var, förutom Hantverkargillet Björken, även Korsolms 4H och Österbottens hantverk. Barnens egen insektverkstad hölls samma dag. Som jury fungerade Anna-Maija Bäckman och Pernilla Ljungqvist som även var fjolårets vinnare av Gunnarpokalen. Hantverkardagen lockade i övrigt 302 deltagare och ett 40-tal hantverkare medverkade. Förutom klimpsoppa och syltgrisar kunde besökarna även ta del i en guidning till soldattorpet. Samma dag höll även projektet Crafts Code ett möte i Rofhöks och deltagarna guidades runt på museiområdet.

Hantverkargillet Björkens verksamhet

Hantverkargillet Björken har under året av förklarliga skäl inte haft så stor verksamhet. Spånkorgen har dock utkommit med ett nummer.

Marknaderna ger synlighet för hantverket

I år kunde vi arrangera både höstmarknad 12.9.2021 och julmarknad 28.11.2021 som lockade ca 3000 respektive 5000 besökare. Vi kan konstatera att våra marknader är en viktig och omtyckt mötesplats som även är viktiga kanaler för regionens hantverkare och småföretagare för marknadsföring och försäljning av produkter.

Varma färskas grisar! På årets största evenemang, julmarknaden, bakas närmare 5000 grisar – för hand!

Museipedagogisk verksamhet

Få grupper under 2021 men en bra sommarsäsong

Även i år lättade coronaläget lagom till våren och sommaren så att vi i maj kunde ta emot barngrupper från skolor och daghem. Totalt fick vi besök av 400 barn med lärare som tog del i olika aktiviteter och guidningar i museet. Sommarsäsongen öppnade 28.6 och pågick dagligen till 15.8.2021 kl. 11-16, i medeltal hade vi 81 besökare per dag. Sommarprogrammet bestod, förutom av temadagar, av djurguidningar, guidningar för barn och så att säga vanliga guidningar och gammaldags skollektioner. Varje tisdag har djurskötare Anna Ros hållit populära djurtisdagar då besökare fått bekanta sig med djuren och inte minst träffa ponnyn Mosse. Under julsäsongen fick vi också ta emot många förskole- och daghemsgrupper som deltog i olika julprogram.

Sommarens temadagar

Temadag Konst arrangerades 10.7 då några av våra utställande konstnärer fanns på plats. Gästkonstnär Ursula Sepponen hade öppet hus i Ateljé Stundars.

Temadag Textilier hölls torsdag 8.7 med arbetsdemonstrationer och bland annat workshop i Visible mending med Susan Granberg.

Temadag Mat hölls torsdag 22.7 då Maria Blomberg kokade korngrynsgröt i järngryta och Jessica Granlund bakade blodbröd i bageriet. Anna Ros mjölkade geten Tilda och av getmjölken och hönsäggen från djurgården stektes plättar. Alla besökare fick ta del av smakprov.

Temadag Husdjur hölls 7.8 med Kaninhoppning, ponnyridning och en rolig frågesport. Korsholms bibliotek hade också ett pop-up-bibliotek i Bondstugan på temat husdjur. Temadagarna lockade sammanlagt 651 besökare.

Museitorsdagar

Konceptet museitorsdagar har på grund av coronarestriktioner ordnats i något mindre utsträckning, fyra gånger på våren och sju gånger på hösten.

Bland teman som lyfts fram finns lekar, gamla tiders ljuskällor, traditioner kring allhelgona och valborg, fattigdom och smörkärning.

Stundars vision är att vara attraktivt friluftsmuseum som ger möjlighet för våra besökare att uppleva och reflektera över vårt kulturarv på olika sätt.

Övriga evenemang och museipedagogiska aktiviteter under året

Under sportlovsveckan höll vi öppet varje dag för familjer med självgående aktiviteter, ca 300 besökare.

Under påskhelgen fanns en frågesport utplacerad på museiområdet.

Sonja Backlund har fortsatt odla kulturarvssorter av ärtor och olika bönor i trädgårdslandet i Gråbyn.

Stundars deltog i evenemanget Öppna byars-dag 12.6.2021 som arrangerades digitalt.

Bildkonstnär Paula Blåfield kunde tack vare bidrag från Eugene, Elisabeth och Birgit Nygréns stiftelse, donera konstverket Plopp till Stundars. Plopp består av fem olika keramikstenar som man kan sitta på eller leka med.

I juni ordnades två läger för barn. Pro Artibus höll ett Konstläger och Stundars höll i samarbete med UngMartha ett Hantverklägger för 40 barn. Susan Granberg var ansvarig ledare.

I samband med höstlovet ordnade Korsholms kultur och fritid ett Cykeljippo i Solf med medverkan av Stundars. Vi ordnade även evenemanget Höstbestyr 21.10.2021 kl. 10-14 för uppskattningsvis

150 besökare. I programmet medverkade förutom Stundars personal även gästkonstnär Diana Baumbach, Kvarkens naturskola, projekten Museet som klassrum och KulturÖsterbottens Kurant.

Den omtyckte adventskalendern i Solf fick en ny omgång i år med 24 fönsterluckor i samarbete med 12 andra föreningar och organisationer i Solf. Fönstren fanns till påseende fram till 9.1.2022.

Året avslutades med den stämmingsfulla Julvandringen i samarbete med Solfs församling onsdag 15.12.2021. Uppskattningsvis 250 besökare.

Österbottniska mattraditioner lyfts fram i "I matboden"

Stundars har medverkat i KulturÖsterbottens satsning på ett traditionsmatprojekt där ett aktivitetsmaterial "I matboden" tagits fram <https://www.kulturosterbotten.fi/om-kulturoesterbotten/materialbank/levande-traditioner/142-pysssel-i-matboden/file>. Det omfattande informationspaketet om österbottniska mattraditioner innehåller bakgrundsmaterial, recept och pysseltips och fungerar bra i arbetet med grupper. Stundars har bidragit med sakkunskap och recept.

Museet som klassrum – Innovativt projekt i samarbete med Brages friluftsmuseum

Inom det innovativa projektet ”Museet som klassrum” i samarbete med Brages friluftsmuseum har arbetet pågått intensivt under hela året. Vi har färdigställt koncepten ”Det historiska miljöäventyret” och ”Jämlig skola” för låg- och högstadiet som bland annat utgår från våra museers möjlighet att knyta an till två av målen i Agenda 2030: Hållbara konsumtions- och produktionsmönster (mål 12) och En god utbildning för alla (mål 4).

Materialet finns sammanställt till en egen hemsida <https://www.stundars.fi/museet-som-klassrum/> och består av för- och efterarbete och aktivitetsförslag för själva besöket. Som projektledare har Martina Wallin och senare även Eva-Marie Backnäs fungerat. I planerna finns att ta fram mera digitalt material för skolorna som kompletterar hemsidan.

Konstutställningar på Stundars

- 1.7-15.8 Leif Strengell och Anni Laukka, Hemmersgårdens vind
- 1.7-15.8 Moa Cederberg, Fähuset
- 1.7-15.8 Camilla Forsén-Ström, Stenhuggarens stuga

Gästkonstnårsresidens Ateljé Stundars

Ateljé Stundars har haft fyra gästkonstnärer under år 2021, även om det blev ändringar bland de inbokade konstnärerna på grund av coronaepidemin.

- januari-mars: Anisia Affek (Ukraina /Israel)
- maj-augusti: Ursula Sepponen (Finland / Sverige)
- september-december: Diana Baumbach (USA)

Målsättningen för konstnårsresidenset är att erbjuda arbetsutrymme för gästande bildkonstnärer för att på så sätt ge en vitaminspruta för konst- och kulturlivet i Österbotten.

Organisation

Styrelsen för Stundars rf

Carola Lithén ordförande, Kenth Nedergård viceordförande, Carl-Erik Forth, Sara Bergström, Christer Finne, Ville Klemets, Karl David Långbacka, Anna Ros, Johanna Stolpe. Suppleanterna Peter Båsk, Johanna Ventus, Anita Kronqvist, Mikaela Lervik, Ann-Chatrin Snickars-Hoxell, Gun-Lis Landgårds, Tove Söderholm, Camilla Svedberg-Smeds deltar även i styrelsens arbete.

I styrelsens arbete deltar representanter; Anders Lindman för Hantverkargillet Björken rf, Michael Luther och senare på hösten Alf Burman för kommunstyrelsen i Korsholm och Maria Blomberg som personalens representant.

Medlemmar och frivilligt arbete

Stundars r.f. hade under året 121 betalande medlemmar. På grund av coronaepidemin har vi inte haft lika stor frivilligt verksamhet, men antalet bokförda timmar blev ändå ca 1080 timmar. Tyvärr kunde vi inte detta år ordna något talkokaffe på grund av restriktioner.

Personal på Stundars

Stundars har under 2021 haft följande personer anställda i huvudsyssa: museiassistent Maria Blomberg, museivaktmästare Simon Dahl, amanuens Susanne Lagus (fram till 6.6.2021), projektledare Saana Lind, amanuens Camilla Lyyski från 1.9.2021, museichef Gunilla Sand, museipedagog Pia Timberg och byggnadsansvarig Jonathan Hemming. Eva-Marie Backnäs och Martina Wallin har varit projektanställda för Museet som klassrum.

Totalt utfördes 8,7 årsverken under året. Stundars följer museibranschens kollektivavtal för privata museer och är medlem i arbetsgivarorganisationen Palta ry. Stundars erbjuder praktikplatser för elever från både andra stadiet och universitet.

Ekonomi och beviljade bidrag

180 000,00	Korsholms kommun, för verksamheten
125 961,00	Undervisningsministeriet, statsandelar för museiverksamhet, 4,5 årsverken
30 000,00	Svenska kulturfonden, för museipedagogisk verksamhet
23 000,00	Svenska kulturfonden, självfinansiering för Leaderprojekt Härliga hus i Österbotten
15 000,00	Undervisningsministeriet, specialunderstöd "corona" för tiden januari-juni 2021
38 163,21	Leaderprojekt (EU, nationell och kommunal del) för Härliga hus i Österbotten – Komeat pohjalaiset talot
5 000,00	Korsholms kommun, sommarjobbare
5 000,00	Svenska Österbottens kulturfond, för Museet som klassrum
4 000,00	Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne, för lekpark
3 500,00	Aktiastiftelsen i Solf-Sundom, för trädgårdsprojekt på Stundars
3 000,00	Harry Schaumans stiftelse, för Museet som klassrum
2 578,62	HSS Media/Vasabladet, för Tryckerimuseets underhåll
2 000,00	Svenska kulturfonden, för Lekpark / Leaderprojekt
2 000,00	Stiftelsen Emelie och Rudolf Gesellius fond, för museipedagogisk verksamhet på Stundars
2 000,00	Svenska Odlingens Befrämjare rf, för projekt om lektraditioner på Stundars
1 000,00	Hedmanska stiftelsen, för restaurering av harpa
500,00	KulturÖsterbotten, för projekt om lektraditioner
500,00	Kvevlax sparbank, för trädgårdsprojekt på Stundars
208,00	Svenska folkskolans vänner / Hantverkarläger

Stundars rf har under året fått totalt 443 410,83 € i bidrag. Det ekonomiska resultatet för år 2021 blev ett överskott på 18 503,07 €. För byggnader och maskiner gjordes avskrivningar på sammanlagt 19 051,44 €. Stundars har inga lån.

Två av våra sommarguider, Alina och Jennifer, välkomnar besökarna till Stundars.

Besök 2021

Evenemang	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	summa
Museibesök vuxna				5		211	2868	1010	103	221	11	250	4679
Skolelever/daghem/stud.					325	100	10		43		17	185	680
Konsert/Konstutställning							50						50
Sportlovsdag			300										300
Första maj													0
Hantverkarfest								302					302
Höstmarknad									3000				3000
Julmarknad											5000		5000
Kurs/Auktion/föreläsning	28		28	37		16	39	32		26			206
Sammanlagt	28	0	328	42	325	327	2967	1344	3146	247	5028	435	14217

STUNDARS

Stundars rf Stundarsvägen 5, 65450 SOLF, FINLAND

Tel. 06-57 099 000, info@stundars.fi

www.stundars.fi